

ПОСЛАННЯ ПАВЛА ДО РИМЛЯН

Вітання римлянам

¹⁻²Павло, слуга Христа Ісуса, покликаний Богом апостол, вибраний для того, щоб нести людям Добру Звістку Божу.

Про це ще раніше сповіщали пороки у Святому Письмі. ³⁻⁴Ця Добра Звістка — про Сина Божого, Господа нашого Ісуса Христа. Як людина Він походив з роду Давидового¹, але через Дух Святий був проголошений Сином Божим у силі завдяки воскресінню з мертвих.

⁵Від Нього я одержав велику благодать бути апостолом, щоб принести в ім'я Христа всім неюдеям смирення, народжене вірою. ⁶Серед цих народів і ви, римляни, і ви також покликані Богом належати Ісусу Христу. ⁷Звертаюсь я до всіх вас, хто живе в Римі, кого Бог любить і покликав бути святим народом Божим. Благодать і мир вам від Бога, Отця нашого, і від Господа Ісуса Христа!

Молитва дяки

⁸Насамперед я дякую моему Богу через Ісуса Христа за вас усіх, бо люди всього світу говорять про вашу віру. ⁹⁻¹⁰Богу я служу всім своїм серцем і несу людям Добру Звістку про Його Сина. Бог свідок мені в тому, що я постійно пам'ятаю вас. У своїх молитвах я завжди прошу, щоб якось, із Божої волі, мені все ж таки було дозволено прийти до вас. ¹¹Бо прагну я вас побачити, щоб розділити з вами той духовний дар, що надасть вам сили.

¹²Я маю на увазі, що коли ми будемо разом, то зможемо підбадьорити одне одного через нашу віру, ви допоможете мені, і я допоможу вам. ¹³Браття, я хочу, щоб ви знали, що багато разів я збирався до

вас, щоб зібрати гарний урожай також серед вас, так само, як я вже зібрав серед інших народів, та досі на моєму шляху завжди вставали якісь перешкоди. ¹⁴І боржник я перед усіма народами — як перед греками, так і перед варварами, як перед ученими, так і перед темними.

¹⁵Ось чому я прагну проповідувати Добру Звістку і вам, хто живе в Римі. ¹⁶І не соромлюся я Євангелії, бо це сила Божа для спасіння всіх віруючих — спершу юдеїв, а тоді й поган. ¹⁷Бо Добра Звістка відкриває праведність Божу. А вона ґрунтується на вірі — з самого початку й до кінця. Про це сказано в Святому Письмі: «Праведний вірою житиме»².

Гнів Божий

¹⁸Гнів Божий падає з неба на все лихе й несправедне, що чинять люди. Своєю несправедністю вони пригнічують істину. ¹⁹Бог гнівається, бо все, що може бути відоме про Бога, досконально ясно, бо Він зробив це ясним для людей. ²⁰⁻²¹Від створення світу для людей стали ясними і зрозумілими Його незримі властивості — вічна сила Його і божественність. Це видно по тому, що Бог здійснив. Отже, немає людям виправдання за гріхи їхні, бо навіть знаючи Бога, вони не прославляли Його й не дякували. Вони знікчемнили думками своїми, а їхні нерозумні серця затьмарилися. ²²Хоча й назвали вони себе мудрими, та стали нерозумними. ²³Вони проміняли славу невмирущого Бога на вигадані образи, подібні до смертних людей, птахів, тварин і гадів.

²⁴Через те Бог віддав їх розпусті разом з гріховними прагненнями їхніх сердець. І Він дозволив їм оскверняти свої тіла одне з

¹Давид Ізраїльський цар, що жив приблизно 1000 років до н.е.

²«Праведний ... житиме» Книга пророка Авакума 2:4.

одним.²⁵ Вони проміняли істину про Бога на брехню, оскільки поклонялись і служили радше творінням, аніж Творцю, благословенному в віках. Амінь.

²⁶Отож Бог і віддав їх до рук ганебних пристрастей. Жінки проміняли природні статеві стосунки на протиприродні стосунки.²⁷ Так само і чоловіки залишили природні статеві стосунки з жінками й запалилися безсоромною пожадливістю одне до одного. Вони почали чинити сором поміж собою. І вони прийняли покарання, яке заслужили за свої збочення.

²⁸Вони не вважали за потрібне визнавати Бога, тож Він віддав їх їхньому ж збоченому розуму, щоб чинили вони те, що не годиться робити.²⁹ Ці люди сповнені всілякого гріха, злоби, себелюбства, скнарості, заздрощів, вбивства й розбрату, облуди, лихих думок про інших. Ці люди поширюють плітки.³⁰ Вони наклепники, вони ненавидять Бога, вони брутальні й самовпевнені, вони вихваляються перед іншими, вигадують, як вчинити зло, і не шанують своїх батьків.³¹ Це нерозумні люди. Вони ніколи не виконують обіцянок, вони недобрі і немилосердні.³² Навіть знаючи праведний Наказ Божий, що кожен, хто чинить таке, заслуговує на смерть, вони не лише чинять так, а й схвалюють вчинки подібних собі.

Ви теж грішні

2О, людино! Хоч би хто ти був, немає тобі виправдання, якщо ти судиш інших. Судячи іншого, засуджуєш себе, бо чиниш той самий гріх, як і ті, кого судиш.² Ми знаємо, що Божий суд над тими, хто робить так, справедливий.³ Невже ти гадаєш, що засуджуючи інших за такі самі вчинки, що й ти чиниш, тобі вдасться уникнути Божого суду?⁴ Чи, може, ти зневажаєш Його велику доброту, терпимість і терпіння? Може, не розумієш, що Його доброта вказує тобі шлях до покаяння?⁵ О, людино! Через свою впертість і нерозкайне серце, ти множиш гнів Божий проти тебе в день гніву, коли Праведний Суд Божий буде виявлений.

⁶Бог воздасть кожному за його вчинки.⁷ А тим, хто послідовними добрими вчинками шукає славу, пошану й безсмертя, Бог даруватиме вічне життя.⁸ І Бог відплатить гнівом і люттю тим, хто не йде шляхом

праведним, а навпаки себелюбно служить неправді.

⁹Лихо й страждання тому, хто чинить зло. Спершу юдеям, а потім і поганам.¹⁰ Та буде слава, мир і пошана кожному, хто чинить добро. Спершу юдеям, а потім і поганам.¹¹ Бог не дає переваги нікому.

¹²Хто згрішив, не маючи Закону, той і згине без Закону. Грішника, що знає Закон, буде засуджено за Законом. Бо немає різниці між тим грішником, що має Закон, і тим, що його не має.¹³ Не ті праведні перед Богом, що чують Закон, а ті, що його дотримуються. Тих буде виправдано.¹⁴ (Отже, якщо погани, не маючи Закону, з природи своєї дотримуються його, вони самі є Закон для себе, хоч і не мають Закону.¹⁵ Вони показують, що те, що Закон вимагає, записане в їхніх серцях. Свідомість їхня також свідчить про це, оскільки їхні думки інколи звинувачують, та інколи виправдовують їх.)¹⁶ І станеться те в День, коли Бог через Ісуса Христа судитиме людські таємниці. Так свідчить Добра Звістка, що її я проповідую.

Юдеї і Закон

^{17–21}Якщо ти називаєш себе юдеєм і покладаєшся на Закон, і пишаєшся своїм Богом, знаючи Його волю, і сповідусь усе те, що є справді важливим, оскільки ти вивчив Закон; якщо ти впевнений у тому, що ти поводити для сліпців і світло для тих, хто у темряві; якщо ти наставник для нерозумних і вчитель для невігласів, бо ти маєш в Законі втілення знань та істини, — то чому ж тоді ти, навчаючи інших, не навчиш себе? Чому ти, проповідуючи не красти, сам крадеш?²² Чому, кажучи: «Не чини перелюбу!», — сам чиниш? Чому відчуваючи огиду до бовванів, сам обкрадаєш храми?²³ Чому хвалишся Законом, а сам ганьбиш Бога, порушуючи Закон?²⁴ Як сказано в Святому Письмі: «Через вас ганьбитимся ім'я Бога перед поганами»¹.

²⁵Обрізання має значення лише тоді, коли дотримуєшся Закону. Якщо ж порушуєш Закон, то наче ти ніколи й не обрізався.²⁶ Якщо чоловікові не зробили обрізання, але він виконує все, що сказано в Законі, то це

¹«Через ... поганами» Див. Ісая 52:5.

все одно, як коли б він був обрізаний. ²⁷Вам, юдеї, зробили обрізання, ви маєте написаний Закон, але ви порушуєте його. І той, що на тілі своєму має необрізану плоть, але дотримується Закону, — засудить вас. ²⁸Бо справжній юдей не той, що юдей тільки зовні, і не те справжнє обрізання, що лише на тілі. ²⁹Істинний юдей той, хто юдей у душі своїй. Істинне обрізання має бути в серці — за духом, а не за буквою. І хвала такому чоловікові не від людей, а від Бога.

Всі люди грішні

3 Так у чому ж перевага юдеїв над іншими людьми, і яка користь від обрізання? ²Первага велика, і у багатьох сенсах. Насамперед їм довірені слова Божі.

³А що як деякі з них невірні Богу? Їхня невірність не знищить вірність Божу. ⁴Звісно, ні! Бог повинен бути правдивий, навіть якщо кожна людина неправдива. Як сказано у Святому Письмі:

«Щоб ти був виправданий, коли будеш свідчити,
і коли судитимуть, то переможеш».
Псалми 50:4

⁵Що скажемо ми, коли несправедність наша виявляє праведність Божу? Невже Бог несправедливий, коли гнівається на нас? (Відповідаю вам як людям). ⁶Звісно, ні! Бо якби Бог був несправедливим, як міг би Він судити світ?

⁷Ви можете заперечити: «Якщо Божа правда стала яснішою і Його слава збільшилася через мою неправду, то чому ж мене звинувачують, як якогось грішника?» ⁸Це все одно, що сказати: «Творімо зло, щоб прийшло добре!» А дехто зводить наклеп на нас. Вони стверджують, ніби ми навчаємо саме цього. Такі люди заслуговують на осуд!

⁹Що ж виходить? Чи ми, юдеї, маємо перевагу над поганами? Анітрохи! Бо я вже казав, що як юдеї, так і неюдеї, — всі однаково винні у гріху. ¹⁰Як сказано у Святому Письмі:

«Праведного жодного немає!
¹¹ Немає жодного,
хто розуміє Бога, або шукає Бога.
¹² Всі відвернулися від Нього.
Всі до одного люди стали нікчемні.

Немає тих, хто робить добрі справи.
Немає жодного!»

Псалми 13:1-3

¹³ «Уста їх подібні
до гробниць розкритих,
на язиці ж у кожного — брехня».
Псалми 4:9

«На устах їхніх — зміїна отрута».
Псалми 139:3

¹⁴ «Прокляття й гіркота на їхніх устах».
Псалми 9:7

¹⁵ «Швидкі вони пролити кров.
¹⁶ Хоч би куди ішли вони,
з собою скрізь несуть руїну і
страждання.
¹⁷ Їм геть дорога миру не відома».
Ісаїя 59:7-8

¹⁸ «І страху перед Богом в них немає».
Псалми 36:1

¹⁹Зараз ми знаємо: все, що сказане в Законі, звернене до тих, хто є під Законом. І це замкне уста всім, хто намагатиметься мовити хоч слово у своє виправдання. Щоб увесь світ був у відповіді перед Богом. ²⁰Бо ніхто не може виправдатися перед Богом, виконуючи Закон. Адже Закон приносить познання гріха.

Бог робить людей праведними

²¹Та зараз, незалежно від Закону, відкрилася правда Божа, хоча про це свідчать Закон і пророки. ²²Бог робить через віру в Ісуса Христа людей праведними. Всі люди рівні й немає між ними різниці. ²³Бо всі люди грішили, і всім їм бракує Слави Божої.

²⁴Усі люди стали праведні перед Богом завдяки дару Божої милості, завдяки визволенню, яке Бог здійснив через Ісуса Христа. ²⁵Бог віддав Ісуса в жертву для прощення всіх гріхів людських через віру. І показав цим, що Він справедливий. (Адже Він залишав усі гріхи, здійснені в минулих часах, без покарання — завдяки Своїй терпимості). ²⁶Він робив так, щоб нині показати справедливість Свою і щоб бути справедливим, водночас виправдовуючи тих, хто має віру у Ісуса.

²⁷Чи є тоді чого пишатися собою? Немає! Чому? Яким же це законом заборонено? Законом справ? Ні. Законом віри. ²⁸Бо ми вважаємо, що людина стає праведною перед Богом вірою своєю — незалежно від виконання того, що вимагає Закон.

²⁹Чи Бог належить лише юдеям? Хіба Він не належить і їм. ³⁰Оскільки Бог єдиний, то Він виправдає тих, хто зробив обрізання, за віру їхню, і тих, хто не зробив обрізання, — за віру їхню. ³¹Чи скасовуємо ми Закон цією вірою? Зовсім ні! Навпаки, вірою ми встановлюємо Закон.

Авраамів приклад

4 Що скажемо ми про Авраама,¹ земного праотця нашого? Що знав він про це? ²Якщо Авраам став праведним завдяки своїм вчинкам, то мав усі підстави пишатися, але не перед Богом. ³Ось що сказано у Святому Письмі: «Авраам повірив Богу. Бог прийняв його віру і зарахував її Авраамові як праведність»². ⁴Платня тому, хто працює, зараховується не як дарунок, а як заробіток. ⁵Якщо людина не працює, але вірує в Бога, Який виправдовує лихих людей, то ця віра зараховується йому на карб, як праведність. ⁶Так само і Давид сказав, що блаженний той, кому Бог зараховує праведність, незважаючи на його вчинки:

⁷ «Блаженні ті,
чий злочини прощені,
чий гріхи відпущені.

⁸ Блаженний той,
кому Господь гріхи не зарахує».

Псалми 31:1-2

⁹Чи це благо лише для тих, кому зробили обрізання, чи, може, й для тих, кому його не робили? Звісно, це стосується також і необрізаних. Адже ми сказали: «Авраамова віра була зарахована йому в праведність»³. ¹⁰Коли ж він став таким, коли віра йому була зарахована? До обрізання, чи після? До цього. ¹¹Для Авраама обрізання було знаком, печаттю того, що Бог прийняв його праведним за віру, яку він мав іще до

обрізання. І тому Авраам є батьком усіх віруючих, навіть якщо їм не зроблено обрізання, (щоб праведність була зарахована їм також). ¹²Він також є батьком і обрізаних, що йдуть слідом за ним у його вірі, яку він мав іще раніше.

Божі обітниця

¹³Не через Закон була дана Авраамові і його нащадкам обіцянка, що він стане спадкоємцем світу, але за праведність його, що від віри. ¹⁴Якщо ж спадкоємцем світу є народ, залежний від Закону, то віра — безглузда, а обітниця — нікчемна. ¹⁵Тому що Закон викликає гнів Божий, а коли немає Закону, то й порушення немає.

¹⁶Тож обітниця Божі йде через віру, щоб люди одержали її, як подарунок. А якщо це так, то й для всіх Авраамових нащадків обітниця буде твердою. І не лише для тих, у кого є Закон, а й для тих, хто вірою живе, як жив Авраам. Через те і є він батьком для нас усіх. ¹⁷Так сказано й у Святому Письмі: «Зробив Я тебе батьком багатьох народів»⁴. Авраам є нашим батьком перед Богом, в Якого він вірив, і Який дає життя померлим, з волі Якого існує те, чого не існувало. ¹⁸З надією в серці своєму Авраам вірив у супереч всій людській надії. Отож бо він і став батьком багатьох народів. Бо сказано: «Твоїх нащадків буде, як тих зірок на небі»⁵.

^{19–20}І віра його не слабла. Хоч він знав, що тілом уже старий, аби мати дітей (було йому на той час близько ста років), і розумів, що Сара⁶ його неплідна, та ніколи Авраам не сумнівався в обітниці Божій і не вагався у вірі. Навпаки, все міцніше вірив і воздавав хвалу Богові. ²¹Він був цілком упевнений в тому, що Бог міг зробити, що обіцяв. ²²Ось чому сказано, що віра була зарахована йому як праведність.

²³Та не лише заради одного його було сказано в Святому Письмі: «Віру його Бог прийняв». ²⁴То сказано й заради нас, чия віра також буде прийнята Богом. І будемо ми праведними перед Ним. Це станеться з нами, хто вірить в Бога, який воскресив із мертвих нашого Господа Ісуса. ²⁵Його

¹Авраам — праотець юдейського народу.

²Вірш 3 — Буття 15:6.

³Авраамова ... праведність — Буття 15:6.

⁴«Зробив ... народів» — Буття 17:5.

⁵«Твоїх ... небі» — Буття 15:5.

⁶Сара (або Сарра) — дружина Авраама, якій Бог послав сина, коли вона вже була в дуже похилому віці.

віддали на смерть за наші гріхи, і Він воскрес для життя заради нашого виправдання перед Богом.

Праведність перед Богом

5Оскільки ми виправдалися перед Богом завдяки нашій вірі, ми маємо мир з Ним через Господа нашого Ісуса Христа. ²Через Нього і через віру ми також одержали можливість зазнати благодать, яку тепер маємо. Ми радіємо з надії прилучитися до Божої слави. ³І більше того — ми радіємо з наших страждань. Ми знаємо, що страждання породжують терпіння. ⁴Терпіння породжує стійкість. А стійкість, своєю чергою, приносить надію. ⁵Надія ж нас ніколи не розчарує, бо любов Божа влилася в наші серця через Святого Духа, що даний нам.

⁶Свого часу Христос помер за нас, лихих людей, хоча ми ще самі були немічні. А Він помер, рятуючи нас. ⁷Рідко буває щоб хтось помер за праведника, хіба що за благого, може, хто й відважиться віддати життя.

⁸Та Бог показав, як глибоко Він нас любить, тим, що Христос помер заради нас, коли ми були ще грішниками. ⁹Оскільки тепер ми виправдані перед Богом Кров'ю Христовою, тож і від гніву Божого врятуємося через Ісуса. ¹⁰Коли ми були ще ворогами Богу, ми були примирені з Богом через смерть Його Сина. Надто ж зараз, коли ми замирилися, врятуємося життям Його. ¹¹Більше того, ми радіємо Богом через Господа нашого Ісуса Христа, через якого ми тепер замирилися з Богом.

Адам і Христос

¹²Гріх прийшов у світ через одного чоловіка, Адама¹, а разом з гріхом і смерть. Так само й смерть прийшла до всіх людей, бо всі вони грішили. ¹³Гріх був у світі й до того, як Закон з'явився, та гріх нікому не зараховується, коли немає закону. ¹⁴Смерть панувала від часів Адама до Мойсея. Вона панувала навіть над тими, хто не грішив, як Адам, коли він порушив Божу заповідь. Адам був праобразом Того, Хто мав прийти пізніше.

¹⁵Та вільний дар Божий зовсім не такий, як гріх Адамів. Багато людей померло через

гріх цього чоловіка. Та милість Божа набагато більша, бо через благодать одного чоловіка Ісуса Христа багато людей одержало дар Божий. ¹⁶Дар Божий не такий, як наслідок гріха одного чоловіка. Бо суд, який веде до засудження, був за один гріх, а Божий дар, що веде до виправдання, був за багато гріхів. ¹⁷Через гріх одного чоловіка запанувала смерть. Зараз багато людей одержують милість Божу і Божий дар праведності. Безумовно, вони матимуть правдиве життя, і пануватимуть через одного Чоловіка, Ісуса Христа.

¹⁸Отже, якщо провина одного привела до засудження всіх людей, так само праведність одного привела до виправдання і вічного життя для всіх людей. ¹⁹За непослух одного всі стали грішниками. Завдяки покірливості одного всі стануть праведними.

²⁰Закон прийшов для того, щоб збільшити переступ. Та коли гріх збільшувався, навіть більшою ставала милість Божа. ²¹Гріх панував завдяки смерті. Але Бог дав людям більше милості для того, щоб Його милість могла панувати, роблячи людей праведними з Ним. Вона приносить вічне життя через Господа нашого Ісуса Христа.

Хто вмер для гріха, той житиме в Бозі

6Що ж нам сказати? Чи залишатися нам у гріху, щоб примножити милість Божу? ²Зовсім ні! Ми померли в гріху, то як же все ще живемо в ньому? ³Чи ви не знаєте, що коли ми хрестилися в Ісуса Христа, то хрестились і в смерть Його? ⁴Тому, хрещенням в Його смерть ми були поховані із Ним для того, щоб так, як Христос був піднесений із мертвих славою Отця, і ми могли мати нове життя. ⁵Якщо ми були з'єднані з Ним в такій смерті, як Його, то будемо з'єднані з Ним і у воскресінні. ⁶Ми знаємо, що наше старе існування розіп'яли разом з Ісусом, щоб наші гріховні тіла загинули і щоб нам не бути більше рабами гріха. ⁷Бо той, хто помер, звільнився від влади гріха. ⁸Отже, оскільки ми вмерли з Христом, то віримо, що й житимемо з Ним. ⁹Бо ми знаємо, що Христос, Який воскрес із мертвих, більше не помре, і смерть більш не має влади над Ним. ¹⁰Смерть, якою Він помер, — то була смерть для гріха. Раз і назавжди. Життя ж, яким Він живе, — для Бога.

¹Адам перший чоловік, створений Богом.

¹¹Так само і ви вважайте себе померлими для гріха, але живими для Бога в Ісусі Христі. ¹²Не слід давати гріху панувати у ваших смертних тілах, щоб не піддатися його гріховним бажанням. ¹³Не слід також віддавати гріху ніякі члени тіла вашого, щоб не стали вони знаряддям несправедливості. Краще віддайте себе Богові як люди, що воскресли із мертвих і тепер живі. І члени тіла вашого віддайте Богу як знаряддя праведності. ¹⁴Тож гріх не буде панувати над вами, бо ви живете не під Законом, а в милості Божій.

Раби праведності

¹⁵То що ж нам робити? Чи грішити, раз живемо не під Законом, а в милості Божій? Звісно, ні! ¹⁶Хіба ви не знаєте, що коли ви віддаєте себе комусь на послух, мов ті раби, то ви є рабами того, кого слухаетесь. Або ви станете рабами гріха (а це шлях до смерті), або рабами, які слухаються Бога (і це приведе до праведності).

¹⁷Ви були рабами гріха, та, дякуючи Богу, ви слухалися усім своїм серцем вчення, якому вас довірили. ¹⁸Звільнившись від гріха, ви стали рабами праведності. ¹⁹(Я наводжу приклад, який люди можуть зрозуміти, бо це важко збагнути). Раніше ви віддавали частини свого тіла нечистоті й беззаконню, як раби. І так ви жили. Зараз так само віддайте частини тіла свого праведності, щоб бути її рабами. І так ваше життя буде присвячене Богу. ²⁰Бо, коли ви були рабами гріха, то у вас не було праведності. Вона не панувала над вами. ²¹І який же врожай ви тоді мали? А мали ви те, чого зараз соромитеся, що приносить духовну смерть.

²²Та тепер, коли ви звільнилися від гріха й стали рабами Божими, ви пожинаєте врожай, що веде до освячення й — у підсумку — до вічного життя. ²³Бо плата від гріха — смерть, а благодатний Дар Божий — вічне життя в Господі нашому Ісусі Христі.

Ми звільнилися від Закону

7Я звертаюся до тих, хто знає Закон. Хіба не відомо вам, браття, що Закон має владу над людиною, тільки поки вона живе? ²Скажімо, заміжня жінка прив'язана законом до свого чоловіка, поки він живий.

Та коли він помре, вона звільняється з-під влади закону про шлюб. ³Тож якщо вона стає дружиною іншого, коли ще живий її чоловік, то вважається розпусницею. Але якщо чоловік її помре, то вона звільняється від шлюбного закону. Вона не вважається розпусницею, якщо вийде за іншого.

⁴Так само й ви, брати мої, померли для Закону через Тіло Христове, щоб належати іншому — Тому, Хто воскрес із мертвих, щоб ми могли принести врожай вчинків наших Богів. ⁵Бо коли ми ще жили у згоді з нашою гріховною людською природою, то наші гріховні пристрасті, що прийшли від Закону, володіли тілами нашими. Вони приносили врожай вчинків, який вів до смерті. ⁶Та зараз ми звільнилися від Закону, в'язнями якого ми були. Ми вмерли для нього, ми служимо Господу Богу нашому в новому житті, яким править Дух Святий, а не в старому, що трималося писаних канонів.

Боротьба з гріхом

⁷То що ж ми скажемо на це? Що Закон — це гріх? Звісно, ні! Та не знати б мені, що таке гріх інакше, як через Закон. Бо й справді, я не знав би, що то є — прагнути чогось чужого, якби в Законі не було записано: «Не прагни чужого»¹.

⁸Однак гріх через цю заповідь знайшов шлях розбудити в мені потяг до всього злого. Без Закону гріх мертвий.

⁹Я жив колись без Закону, та гріх ожив, коли з'явилася заповідь. ¹⁰І тоді ж я вмер. Тож заповідь, що мала принести життя, принесла мені духовну смерть. ¹¹Скориставшись нагодою, гріх звабив мене заповіддю і нею ж убив мене.

¹²Отже, Закон — священний, і заповідь — священна, справедлива і добра. ¹³То чи означає це, що добро спричинило смерть мені? Зовсім ні! Але гріх, використавши добро, приніс мені смерть. І сталося це, щоб гріх був визнаний гріхом. І сталося це для того, щоб через цю заповідь я усвідомив, що гріх дуже грішний.

¹«Не прагни чужого» Див. Вихід 20:17; Повторення Закону 5:21.

Внутрішня боротьба

¹⁴Тож ми знаємо, що Закон — духовний, а я — ні. І продано було мене в рабство гріху. ¹⁵І я не знаю, що роблю, бо роблю не те, що хотів би, а те, що ненавиджу. ¹⁶І якщо я роблю те, чого не бажаю робити, то погоджуюся з законом, що він добрий. ¹⁷Насправді ж то не я роблю, а гріх, що живе в мені. ¹⁸Так, я знаю, що добро не живе в мені, тобто в моїй недуховній людській природі. Прагнення добрих вчинків у мене є, але здійснити їх ще не можу. ¹⁹Бо я не роблю те добро, яке я хочу робити, а чиню зло, якого чинити не хочу. ²⁰Тож коли я роблю те, чого не хочу, то вже не я здійснюю це, а гріх, який живе в мені.

²¹Отже, я відчуваю цей закон у собі, хоча я хочу чинити добро, та зло завжди є зі мною. ²²Внутрішньо я насолоджуюся Законом Божим. ²³Та бачу, що інший закон керує тілом моїм. Він ворогує з Законом Божим, що керує розумом моїм. Цей інший закон і є законом гріха. І він робить мене своїм в'язнем. Він владарює моїм тілом.

²⁴О, нещасний я чоловік! Хто визволить мене з цього смертного тіла? ²⁵Бог! Тож дяка Йому (за Його порятунк) через Господа нашого Ісуса Христа! Розумом своїм я є раб Закону Божого, а грішною природою своєю я раб закону гріха.

Життя освячене Духом Святим

8Тож немає зараз осуду тим, хто в Ісусі Христі. ²Бо Закон Духа, що дає життя, звільнив мене від закону гріха, що веде до смерті. ³Бог здійснив те, що не зміг зробити Мойсеїв Закон. Бо Мойсеїв Закон був ослаблений бездуховною і грішною природою людською. Пославши Свого Сина в подібі людського грішного тіла як жертву за гріх, Бог використав людське життя, щоб засудити гріх. ⁴Він зробив це для того, щоб праведні вимоги Закону могли б здійснитися через нас, хто живе не згідно зі своєю недуховною природою, але згідно з Духом Святим

⁵Люди, що живуть згідно зі своєю бездуховною людською природою, дбають лише про те, чого прагне їхня бездуховна людська природа. Той же, хто живе за Духом Святим, усі думки свої спрямовує на те, чого Дух бажає. ⁶Розум людини, керований бездуховною людською при-

родою, веде до смерті. Та розум, керований Духом, знаходить життя і мир.

⁷Розум, керований бездуховною людською природою, проти Бога, бо він не підкоряється Законові Божому і не може підкоритися. ⁸Ті, хто живуть згідно зі своєю бездуховною людською природою, не можуть догодити Богу.

⁹Але бездуховність людської натури не має влади над вами. Дух керує вами, якщо справді Дух Божий живе в вас. А як хто Духа Христового не має, той не належить Христу. ¹⁰З іншого боку, якщо Христос живе в вас, тіла ваші мертві через гріх, але Дух є життя для вас, бо ви стали праведними перед Богом. ¹¹Якщо Дух Божий воскресив Ісуса із мертвих і живе в вас, то Той, Хто воскресив Ісуса з мертвих, дасть життя і вашим смертним тілам — через Дух, що живе в вас.

¹²Отже, брати мої, ми не боржники своєї бездуховної людської натури і не повинні жити в покорі їй. ¹³Бо якщо житимете під її владою, то прийде духовна смерть. Якщо з поміччю Духа Святого умертвляєте тілесні вчинки, то матимете справжнє життя. ¹⁴Бо справжні діти Божі — це ті, хто керується Духом Божим. ¹⁵Адже Дух, що ви одержали, не перетворює вас на рабів і не змушує знову боятися, а робить вас усиновленими дітьми Божими. І через Духа ми вигукуємо: «Авва!», що означає: «Батько!» ¹⁶І Сам Дух Святий разом із духом кожного з нас свідчить, що ми Божі діти. ¹⁷А раз ми Божі діти, то ми й спадкоємці Його, як і Христос. Страждаємо разом з ним, щоб здобути й славу з Христосом.

Слава у майбутньому

¹⁸Я вважаю, що наші страждання у цьому житті нічого не варті порівняно з тією великою славою, що ми її матимемо в майбутньому. ¹⁹Адже створений мир із нетерпінням чекає на той час, коли стане відомо, хто є Божими дітьми.

^{20–21}Все, створене Богом, було приречене до марнот. І скорилося не з власної волі, а з волі Божої. Але в тій покірності живе надія на те, що весь світ звільниться з-під рабства й занепаду, що він матиме славу і свободу, — як мають їх діти Божі. ²²Ми знаємо, що досі світ, створений Богом, стогнав і страждав від болю, ніби та жінка

перед пологами. ²³І не лише світ, але ми також стогнемо в череві. Ми, хто має Дух Святий як перший зародок благословення Божого, поки що ми терпляче чекаємо повного усиновлення, коли Бог визволить наші тіла.

²⁴Ми врятовані й маємо надію в серці. Та коли б ми могли бачити те, на що маємо надію, — то вже не надія була б. Хто ж може сподіватися на те, що вже бачить? ²⁵Оскільки ми сподіваємося на те, чого не бачимо, ми чекаємо його з терпінням.

²⁶Так само й Дух приходиться нам на допомогу, коли ми безсилі. Ми навіть не знаємо, за що маємо молитися, та Дух Сам заступається за нас перед Богом з такими зітханням, що словами й не вимовиш. ²⁷Та Бог бачить, що в серцях наших. Він знає намір Духа, бо з Божої волі заступається Дух за людей Божих.

²⁸І ми знаємо, що Бог у всьому підтримує тих, хто любить Його, хто покликаний згідно з Його волею. ²⁹Бог знав тих людей ще до створення світу. Тож Він призначив їх бути такими, як Син Його, щоб Син Божий міг стати старшим серед багатьох братів і сестер. ³⁰І Бог покликав тих людей, і ті, хто були покликані, були виправдані перед Богом. І ті, хто були виправдані, були прославлені.

Любов Божа — в Ісусі Христі

³¹Що можна сказати на це? Якщо Бог за нас, то хто ж проти? ³²Той, хто Сина Свого не пожалів і віддав Його на смерть за нас усіх, Той, звичайно, віддасть і все інше разом із Сином Своїм. ³³Хто може звинуватити людей, яких Бог обрав? Бог їх виправдовує. ³⁴То хто ж звинувачує? Ісус Христос помер і, що важливіше, воскрес із мертвих. Він сидить по праву руку від Бога і також заступається за нас. ³⁵Хто зможе відняти нас від любові Христової? Може, лихо якесь, злидні, переслідування, голод чи голизна, небезпека яка чи смерть від меча? ³⁶Як сказано у Святому Письмі:

«За Тебе нас щодня вбивають,
вважають вівцями,
придатними на те лиш,
щоб забить».

Псалми 43:22

³⁷Ні, у всьому цьому ми здобуваємо найбільшу перемогу завдяки Тому, Хто полюбив нас. ^{38–39}Бо я переконаний, що ні смерть, ні життя, ні ангели, ні вищі духи, ні те що тепер, ні те що в майбутньому, ані яка духовна влада, ніщо над нами, ані під нами, ні будь-яке інше створіння — ніщо не зможе відлучити нас від Божої любові, що знайдена в Христі Ісусі, нашому Господі.

Бог і юдеї

⁹^{1–2}Правду кажу я в Христі. Я не обманюю, і совість моя, освячена Духом Святим, свідок у тому, що в серці моєму велика скорбота й постійний біль за юдейський народ. ^{3–4}І я б майже бажав бути проклятим і відлученим від Христа заради моїх братів і земних родичів — ізраїльтян. Їм належить право бути всиновленими, як дітям Божим, побачити славу Божу, заповіти, які Бог дав їм, і Закон Мойсеїв, богослужіння й Його обітниці.

⁵Їм належать великі патріархи. Від них прийшов на землю Христос. Нехай Той, Хто є Богом над усіма, буде благословений на віки! Амінь.

Бог обирає того, кого хоче

⁶Але це не так, Слово Боже не здійснилося, бо не всі, хто родом з Ізраїлю, — справжні ізраїльтяни. ⁷Не всі ті істинні діти Авраамові, хто є його нащадками. Бо як Бог сказав: «Від Ісаака будуть названі нащадки твої»¹.

⁸Це означає, що не ті діти Божі, хто народився від плоті людської, а ті, хто народився завдяки Божій обітниці. То вони зватимуться нащадками Авраамовими. ⁹І ось як в обітниці сказано: «В призначений час Я повернуся, і в Сари народиться син»².

¹⁰Більше того, Ревекка³ також завагітніла. І були в неї сини від одного чоловіка, нашого праотця Ісаака. ^{11–12}І перш ніж ті сини народилися, перш ніж вони вчинили щось добре чи зле, Бог сказав Ревекці: «Старший син твій служитиме молодшому»⁴. І сталося так, щоб міг здійснюватися Божий намір, за вибором Його. Він не ґрунтується

¹«Від Ісаака ... твої» Буття 21:12.

²«В призначений ... син» Буття 18:10, 14.

³Ревекка дружина патріарха Ісаака, мати Ісава та Якова.

⁴«Старший ... молодшому» Буття 25:23.

на вчинках. Він залежить від Божого заклику. ¹³Як сказано у Святому Письмі: «Я люблю Якова, та зненавидів Ісава»¹.

¹⁴І що ж ми тепер скажемо? Чи буває Бог несправедливим? Звісно, ні! ¹⁵Бо сказав Він Мойсею: «Я помилую того, кого Сам вирішу помилувати, і зглянусь над тим, над ким Сам вирішу зглянутись»². ¹⁶Тож милість Божа не залежить від чийогось бажання, або чийхось зусиль — лише від Самого Бога.

¹⁷У Святому Письмі Бог каже фараонові: «Я підніс тебе й зробив царем для того, щоб показати через тебе Мою владу, і щоб Мос ім'я було сповіщене всьому світові»³. ¹⁸Отже, Бог милує тих, кого Сам обирає, і робить впертих тих, кого Сам вибирає.

¹⁹І хтось може спитати мене: «Якщо Бог керує нашими вчинками, то чому ж Він досі звинувачує нас? Бо, зрештою, хто ж може протистояти волі Бога?»

²⁰Але хто ж ти є, чоловіче добрий, щоб сперечатися з Богом? Глиняний глечик не питає гончара: «Навіщо Ти зробив мене таким?» ²¹Хіба гончар не має влади над глиною, щоб з одного й того ж місива зробити дві різні посудини: чашу для урочистостей і звичайний глечик? ²²А Богу, коли Він хотів виявити гнів Свій і силу Свою, все ж таки не забракло терпіння й жалю до людей, які викликали в Нього той великий гнів, і які були засуджені до знищення. ²³Він терпів їх, щоб показати багатство слави Своєї тим, хто приймає Його милосердя, кого Він приготував одержати славу Його. ²⁴Це ті з нас, кого Він покликав не лише від юдеїв, а й від поган. Та невже хтось наважиться протидіяти всесильним діям Божим? ²⁵Як сказано у Святому Письмі, у пророка Осії:

«Тих, хто не був Моїм народом,
Я назву Своїм народом.
Жінку, яку не любили,
Я назву коханою».

Осія 2:23

²⁶ «І буде так: на тому ж місці, де Бог сказав їм: «Ви не Мій народ», там їх назвуть дітьми живого Бога».

Осія 1:10

^{27–28}Ісая провіщає про Ізраїль:

«Навіть якщо ізраїльтян буде багато, мов того піску морського, та однак лише залишок спасеться, бо вирок Свій Господь на землі учинить до кінця і без зволікань»⁴.

²⁹І ще Ісая провістив:

«Якби Господь Всемогутній не залишив для нас нащадків, ми б уподібнилися до Содому і Гоморри»⁵.

³⁰Що ж на це сказати? Ми робимо висновок, що погани, які не прагнули праведності, здобули її — ту праведність, що є наслідком віри. ³¹А люди Ізраїлю, які йшли за законом, що приніс би праведність, не жили відповідно до того закону. ³²Чому? Тому що вони чинили так не через віру, а через вчинки свої. І вони спіткнулись об камінь спотикання. ³³Так сказано в Святому Письмі:

«Поглянь, Я кладу в Сіоні
камінь спотикання,
який існує саме для спокуси,
але той, хто вірить у Нього,
не розчарується».

Ісаї 8:14, 28:16

Юдеї можуть спастися

10Брати мої! Від усього серця бажаю спасіння ізраїльтянам і молю Бога про це. ²Я свідчу, що вони мають палке прагнення наслідувати Бога, та не знають, як це робити. ³Бо не знали Божої праведності. Вони намагалися заснувати свою власну праведність і не підкорилися Божій. ⁴Христос — це мета Закону, щоб кожний віруючий став праведним перед Богом. ⁵Мойсей пише про праведність перед Богом,

⁴«Навіть ... зволікань» Ісая 10:22-23.

⁵Содом і Гоморра міста, де жили грішники. Бог покарав їх, проливши на них вогняний дощ. (Див. Ісая 1:9.)

¹«Я люблю ... Ісава» Малахія 1:2-3.

²«Я помилую ... зглянутись» Буття 33:19.

³«Я підніс ... світові» Буття 9:16.

що йде від Закону: «Людина, яка дотримується Закону, буде жити ним»¹.

⁶Але про праведність, яку дає віра, у Святому Письмі сказано так: «Не питай себе: «Хто вознесеться на небо?» (тобто щоб привести Христа на землю). ⁷Або: «Хто спуститься в безодню?» (тобто щоб повернути Христа з мертвих). ⁸Ні! Що сказано у Святому Письмі? «Слово Боже поруч з тобою, на устах твоїх і в твоєму серці»². ⁹Ось це слово: «Якщо ти визнаєш власними устами: «Ісус — це Господь», — і повіриш серцем своїм, що Бог воскресив Його з мертвих, то будеш врятований.

¹⁰Адже віримо серцем, щоб стати праведними перед Богом. І вголос підтверджуємо віру, щоб дістати спасіння. ¹¹Бо сказано у Святому Письмі: «Хто вірить у Нього — не буде розчарований»³. ¹²Адже немає різниці між юдеєм і неюдеєм — той самий Господь є Господом над усіма людьми. І Він сповнений милосердя до всіх, хто просить Його про допомогу, виявляючи свою віру в Нього. ¹³Бо «кожен, хто призове ім'я Господнє, буде врятований»⁴.

Не всі сприйняли Благовість

¹⁴Але як же люди зможуть кликати Його на допомогу, якщо вони не вірили в Нього? Як можуть вони повірити, якщо нічого не чули про Нього? І як вони почують, коли ніхто не проповідує про Нього? ¹⁵А як вони будуть проповідувати, коли їх не послано для цього? Як сказано в Святому Письмі: «Який прекрасний прихід тих, хто приносить Благовість»⁵.

¹⁶Та не всі ізраїльтяни прийняли Благовість. Ще Ісая питав: «Господи, хто повірив у те, що почув від нас?»⁶. ¹⁷Віра приходить тоді, коли люди слухають послання. А чують вони її тоді, коли хтось проповідує про Христа.

¹⁸Але я питаю: «Хіба люди не чули послання?» Звісно, чули! У Святому Письмі сказано:

¹«Людина ... жити ними» Левит 18:5.

²«Слово ... серці» Повторення Закону 30:12-14.

³«Хто вірить ... розчарований» Ісая 28:16.

⁴«кожен ... врятований» Йоїл 2:32.

⁵«Який ... Благовість» Ісая 52:7.

⁶«Господи ... нас?» Ісая 53:1.

«По всій землі линуть голоси їхні,
слова їхні сягнули краю світу».

Псалми 18:4

¹⁹Але я кажу: «Хіба ж народ Ізраїлю не зрозумів?» Спочатку Мойсей повторив слова Божі:

«Я візьму народ, який не є народом,
і завдам вам ревнощів.
Я візьму народ, що не має розуму,
і завдам вам гніву».

Повторення Закону 32:21

²⁰Потім Ісая, посилаючись на Бога, так відважився сказати:

«І знайшли Мене ті, хто не шукав,
а відкрився Я тим, хто й не питав
про Мене».

Ісаї 65:1

²¹Але Бог сказав про народ Ізраїлю:

«Цілий день Я простягав руки Свої,
щоб обійняти народ,
що лишався непокірливим і впертим».

Ісая 65:2

Бог не забув Свій народ

11 Тож я питаю: «Невже Бог відмовився від Свого народу?» Зовсім ні! Бо я теж ізраїльтянин, нащадок Авраама з роду Веніамина. ²⁻³Бог не відмовився від Свого народу, який Він обрав заздалегідь! Чи може, ви не знаєте, що в Святому Письмі сказано про Іллю? Коли він звертався до Бога, нарікаючи на ізраїльтян, він казав: «Господи, вони вбили Твоїх пророків, зруйнували Твої вівтарі. Я єдиний, хто залишився. Та вони й мене шукають, щоб убити»⁷.

⁴І що ж Бог відповів йому? Бог сказав: «Я зберіг для Себе сім тисяч чоловік, що не зігнули колін перед Ваалом»⁸. ⁵Так і тепер: є невелика група людей, яких Бог обрав, явивши милість Свою. ⁶І якщо це сталося завдяки милості Божій, то не за їхні вчинки їх обрали. Бо інакше то не була б милість.

⁷«Господи ... убити» Перша книга Царів 19:10, 14.

⁸«Я зберіг ... Ваалом» Перша книга Царів 19:18.
Ваал — ім'я поганського божества.

⁷Що ж тоді? Чого прагнув народ ізраїльський, того він не знайшов. Але обрані Богом досягли праведності. Решта ж зачерствіли й не стали слухати слова Божого. ⁸Як сказано у Святому Письмі:

«Бог приспав їх».

Ісаї 29:10

«Він понакривав їхні очі,
щоб вони не бачили,
позатикав вуха,
щоб не чули.

І так триває досі».

Повторення Закону 29:4

⁹І Давид казав:

«Хай святковий їхній стіл стане
наживкою і пасткою.

Хай впадуть і будуть покарані.

¹⁰ Хай затьмаряться очі їхні,
щоб нічого вони не бачили.
Хай хребти позгинаються їхні
назавжди
під тягарем турбот».

Псалми 68:22-23

¹¹Тож я питаю: «Чи впали юдеї, спіткнувшись?» Звісно, ні! Через їхню помилку спасіння прийшло до поган, щоб у них, юдеїв, викликати ревності. ¹²Оскільки їхня помилка означала велике благо для світу, а їхня втрата означала благо для поган. Тож їхнє повне прилучення до Царства Божого буде ще більшим благом для всього світу.

¹³А зараз я звертаюся до вас, погани, саме тому, що я апостол поган. Я надаю великого значення своїй праці. ¹⁴Сподіваюся, що викличу ревності у декого із співвітчизників своїх і таким чином приведу їх до спасіння.

¹⁵Бог відвернувся від юдеїв, тим самим примирившись із усім світом. Тож коли Він прийме їх, що означатиме це, як не воскресіння із мертвих? ¹⁶Якщо першу скибку хліба ти віддаєш Богу, то й уся хлібина буде святою! А якщо коріння у дерева святе, то святе й гілля. ¹⁷Деякі гілки були відламані, а ви, погани, дике оливне дерево, прищенені були. Ви тепер здобуваєте життя від сильного кореня оливи.

¹⁸То не вихваляйся зламанним гіллям. Коли ж хвалишся, то пам'ятай, що це не ти

живиш коріння, а воно годує тебе. ¹⁹Але ти можеш сказати: «Адже гілля зламали, щоб мене приєднати». ²⁰Так, його повідламували через невіру, а ти зостаєшся на місці, бо маєш віру. Тож не гордуй, а краще відчуй страх. ²¹Бо якщо Бог не щадив природних гілок, то й тебе не пощадить.

²²Отже, зважай на доброту і суворість Божу: суворість до тих, хто відчакхнутий, та доброту до тебе, якщо залишишся в Його милості. Інакше й тебе буде відламано від дерева і викинуто геть.

²³Якщо ж юдеї не стоятимуть уперто на своїй невірі, то Бог знову прищепить їх до дерева, бо Він має таку владу. ²⁴Якщо ти є та гілка, яку відрізано від дички і наперекір природі прищеплено до домашньої оливи, то наскільки легше приживеться гілка від культурної оливи до своєї ж рослини.

²⁵Брати мої, я не хочу, щоб ця правда лишалася таємницею для вас, щоб ви не покладалися тільки на власну мудрість. Часткове зачерствіння прийшло до народу ізраїльського, і це триватиме доти, доки достатньо поган не прийде до Божої родини. ²⁶І так весь Ізраїль буде врятований. Як сказано у Святому Письмі:

«Визволитель прийде з Сіону
й відверне безбожність
від сім'ї Якової.

²⁷ Таким буде Мій заповіт,
коли відпущу Я всі їхні гріхи».

Ісаї 27:9; 59:20-21

²⁸Щодо Благовісті, то, відмовляючись прийняти її, юдеї стають ворогами Богу на користь вам, поганам. Та Бог вибрав юдеїв і любить їх — Він дав обіцянку засновникам їхнього роду. ²⁹Адже Бог ніколи не змінює Свого рішення про Свої дарунки і покликання.

³⁰Ви були колись непокірними, а зараз маєте милість Божу — через непокірливість юдеїв. ³¹Так і вони зараз не слухають Бога, бо Він вам явив милість Свою. Так сталося, щоб і вони могли одержати милість Божу.

³²Бог зібрав разом до в'язниці всіх неслухняних для того, щоб показати Своє милосердя до всіх них. ³³О, яка незрівнянно велика щедрість Божа! Яке багатство знань, яка глибока мудрість Його! Які непередбачені судження і незбагненні шляхи Його!

³⁴Як сказано у Святому Письмі:

«Хто знає розум Господа,
або хто може бути
дорадником Йому?»

Ісаїя 40:13

³⁵ «Чи хтось давав щось Богу?
Чи винен Бог комусь?»

Йов 41:11

³⁶Бо все було створене Богом й існує
через Нього і для Нього. Слава Йому во
віки віків! Амінь!

Присвятить своє життя Богу

12Отже, благаю вас, брати мої, через
милосердя Боже віддайте життя свої
Богу, як живу жертву, що свята й Богу
мила. То буде вашим духовним служінням
Йому. ²І не підкоряйтеся світу цьому.
Краще хай ваш розум зміниться і
відновиться, щоби змогли ви пізнати й
прийняти волю Божу, щоб збагнули ви, що є
добре, бажане Богу й досконале.

³Оскільки Бог дав мені милостивий дар, я
звертаюся до кожного з вас. Не треба
цінувати себе більше, ніж то годиться.
Будьте розсудливими, виходячи з тієї віри,
якою Бог наділив кожного з вас. ⁴Кожен із
нас має тіло, що складається з різних
частин. І не всі частини мають однакове
призначення. ⁵Так само й ми є багатьма
частинами, які утворюють одне тіло во
Христі. Кожна частина належить до всіх
інших.

⁶І ми маємо дари, які різняться згідно з
благодаттю, даною нам. І якщо хтось
одержав обдарування бути пророком, то він
мусить послуговуватися ним — настільки,
наскільки він вірить. ⁷Якщо хтось одержав
дар служіння іншим, той нехай присвятить
життя своє служінню. Якщо хтось має хист
навчати інших, той нехай навчає. ⁸Хто
обдарований умінням утішати, той нехай
втішає. А хто має дар ділитися з людьми,
нехай робить це щиро. Хто має здатність
керувати, нехай керує сумлінно. Наділений
же талантом милосердя нехай це милосердя
з радістю несе людям.

⁹І хай любов ваша буде щирою. Нена-
видьте зло й горніться до добра. ¹⁰Будьте
відданими братерській любові одне до

одного. Шануйте одне одного більше, ніж
себе самого. ¹¹У праці будьте завзятими й не
лінуйтеся. Палайте Духом, служіте Господу.

¹²Втішайтеся надією. Будьте терплячі в
біді й наполегливі в молитвах ваших.
¹³Допомагайте святим Божим людям у
скруті, гостинними будьте до перехожих
людей. ¹⁴Благословляйте тих, що переслідують
вас. Благословляйте, а не проклинайте.

¹⁵Радійте з тими, хто радіє, і плачте з
тими, хто плаче. ¹⁶Живіть у злагоді. Не
гордуйте, краще товаришуйте з приниже-
ними. Не вважайте себе мудрими.

¹⁷Нікому не відповідайте злом за зло.
Дбайте про те, щоб робити добро на очах у
всіх людей. ¹⁸Якщо можна і якщо це зале-
жить від вас, живіть у мирі з усіма людьми.
¹⁹Дорогі брати, не будьте мстивими, краще
залиште місце гніву Божому. Адже сказано
у Святому Письмі: «Мені належить помста.
Я відплачу, — говорить Господь»¹. ²⁰Отж
«якщо ворог твій голодний, то нагодуй його.
Якщо ж він спраглий, то дай йому напиться.
У такий спосіб ти згортатимеш палюче
вугілля йому на голову і примусиш його
соромитися»². ²¹Не піддавайтеся злу, а
перемагайте його добром.

Коріться Закону

13Кожен має підкорятися верховній
владі, бо існуюча влада встановлена
Богом. І та влада, що існує, призначена
Богом. ²Отже, хто опирається владі, той
протидіє тому, що було наказано Богом. Ті
ж, хто чинить так, будуть засуджені.
³Правителі викликають страх не в тих, хто
чинить добро, а в тих, хто чинить зло.
Хочеш не боятися влади? То чини добро — і
матимеш похвалу влади. ⁴Так, володарі —
це слуги Божі, що трудяться тобі на благо.
Та якщо чинитимеш зло, бійся, бо в їхній
владі — покарати тебе й віддати на смерть.
Адже вони не даремно носять меч. Вони —
слуги Божі, месники, що несуть гнів Божий
проти тих, хто чинить зло.

⁵Через те треба коритися не лише зі
страху перед покаранням Божим, а й з

¹«Мені ... Господь» Повторення Закону 32:35.

²«якщо ворог ... соромиться» Книга приказок
Соломонових 25:21-22.

власного сумління. ⁶І ось чому ви податки платите. Адже влада — то слуги Божі. Вони ненастанно дбають про все те, що ми згадували щойно. ⁷Віддайте кожному належне. Заплатіть податки, кому мусите їх сплатити. Віддайте мито — митникам, повагу — тим, кого ви повинні поважати, а пошану — тим, кого ви винні шанувати.

⁸Нікому нічого не будьте винні, крім любові один до одного. Бо хто любить іншого, той дотримується Закону. ⁹Кажу я так через те, що заповіді: «Не чини перелюбу», «Не вбий», «Не вкради», «Не зажадай чужого»¹, а також усі інші об'єднуються в одній: «Люби ближнього свого, як самого себе»². ¹⁰Любов не чинить зла ближньому, ось чому це і є виконанням Закону.

¹¹Виконуйте все це, бо ви знаєте, в який час ми живемо. І ще ви знаєте, що час прийшов вам пробудитися від сплячки, бо спасіння наше зараз ближче до нас, ніж тоді, коли ми вперше повірили. ¹²Ніч уже майже минула, і день наближається. Тож звільнімося від вчинків, що належать темряві. Зодягнімося у зброю світла. ¹³Живімо ж пристойно, як люди живуть при денному світлі. Не в гульні та пиятиці, не в перелюбі й розпусті, не у сварках та заздрощах. ¹⁴Краще вберімося в Господа нашого Ісуса Христа, і не потураймо вашому гріховному людському еству і його бажанням.

Не піддавайте осуду інших

14Щиро приймайте того, чия віра слабка, та не задля суперечки про погляди ваші. ²Один вірить, що може їсти все, а інший, слабкий у вірі своїй, їсть лише овочі. ³Тому ж, хто споживає будь-яку їжу, не слід зверхньо ставитися до іншого, який не їсть усього. І навпаки: той, хто не їсть деякі страви, нехай не осуджує першого, оскільки Бог прийняв його.

⁴Чому ти осуджуєш чужого слугу? Лише в очах свого господаря слуга може бути виправданий або покараний. Слугу ж Господнього буде виправдано, бо Господь

владу має виправдовувати. ⁵І знову ж таки, для однієї людини якийсь день може бути важливішим за інший, а для іншого чоловіка всі дні однакові. То й нехай кожен тримається свого переконання. ⁶Хто вважає якийсь день особливим, стоїть на цьому в ім'я Господнє. Хто споживає будь-яку їжу, той теж робить це в ім'я Господа, бо воздає дяку Богу. Той же, хто не їсть певну їжу в ім'я Господа, також дякує Богу.

⁷Бо ніхто з нас не живе заради себе і не вмирає сам по собі. ⁸Адже життя наші — для Господа, а вмираючи, ми також вмираємо для Нього. Тож живучи або вмираючи, — ми всі належимо Господу. ⁹Ось чому Христос помер і повернувся знову до життя, — щоб стати Господом над мертвими і ще живими.

¹⁰А ти чому осуджуєш брата свого? Або за що зневажаєш свого брата? Адже всі ми станемо перед судом Божим. ¹¹Бо сказано у Святому Письмі:

«Це так само правильно, як те,
що Я живу,

— каже Господь. —

Кожен впаде на коліна переді Мною,
і кожен визнає, що Я є Бог».

Ісаїя 45:23

¹²Отже, кожен із нас звітуватиме про себе перед Богом.

Не примушуйте інших грішити

¹³Тож годі осуджувати одне одного. Краще виріште не робити перешкод чи спокус на шляху брата свого. ¹⁴Я знаю, я переконаний як той, хто в Господі Ісусі, що не буває нечистої їжі самої по собі. Для того вона є нечистою, хто її вважає такою.

¹⁵Але якщо ти образиш свого брата через їжу, то це означає, що ти не слідуєш любові. Не занапасти їжею своєю того, за кого помер Ісус. ¹⁶Отже, не поведься так, як ти вважаєш добрим, але інші будуть вважати злим.

¹⁷Бо Царство Господнє — це не їжа і не трюнки, а праведність, мир і радість, що їх Дух Святий нам дарує. ¹⁸Хто служить Христу, живучи так, той догоджає Богу і схвалений людьми.

¹⁹Тож дбаймо про все, що служить миру і взаємному зміцненню. ²⁰Не руйнуйте діла

¹Кажу ... чужого» Вихід 20:13-15, 17.

²«Люби ... як самого себе» Левит 19:18.

Божого заради їжі. Будь-яка їжа чиста. Але не годиться їсти того, що брата твого веде до гріха. ²¹Краще не їсти м'яса, не пити вина, ані робити таке, що веде брата твого до гріха. ²²Тримайте переконання свої між вами і Богом. Блаженний той, хто не засуджений за вчинки, які вважає правильними. ²³Але той, хто навіть їсть із сумнівом, засуджений Богом, бо його вчинки не від віри. А що не від віри, — то гріх.

Ми сильні вірою своєю

15 Ми сильні, отже, мусимо бути терпимі до слабких і не догоджати собі. ²Кожен з нас мусить догоджати ближньому своєму, аби укріпити його дух. ³Навіть Христос догоджав не Собі. Навпаки. У Святому Письмі сказано:

«Зневага тих,
хто зневажав Тебе,
впала на Мене».

Псалми 68:9

⁴Тож усе, що було написано задалегідь у Святому Письмі, написано для того, щоб навчити нас терпіння і втіхи, що несе в собі Святе Письмо. ⁵І нехай Бог, джерело терпіння і великої втіхи, допомагає вам, уможливорює життя у злагоді одне з одним, наслідування прикладу Христа Ісуса. ⁶Щоб усі разом, в один голос могли ви вознести хвалу Богу, Отцю Господа нашого Ісуса Христа.

⁷Тож приймайте одне одного, як Христос прийняв вас. Робіть так заради слави Божої. ⁸Кажу вам, що Христос став слугою юдеям заради Божої істини, щоб підтвердилися обітниці праотцям. ⁹І щоб погани воздали хвалу Богу за Його милість до них. Як сказано у Святому Письмі:

«Через те Я славитиму Тебе
серед поган
і співатиму хвалу імені Твоєму».

Псалми 17:49

¹⁰І ще сказано:

«Радійте, погани, разом з народом,
що обраний Богом».
Повторення Закону 32:43

¹¹І ще сказано в Святому Письмі:

«Хваліте Господа, всі ви, погани,
і нехай усі народи славлять Його».
Псалми 116:1

¹²Також і пророк Ісаї говорив:

«Прийде нащадок Єсеїв,¹
він стане правити поганами.
На нього покладуть вони
усі свої надії».

Ісаї 11:10

¹³І нехай Бог, джерело усіх надій, наповнить вас всілякою радістю й миром, поки ви віруєте в Нього. І тоді ви будете збагачені надією, силою Святого Духа.

Павло говорить про свою працю

¹⁴Я переконаний, брати мої, що ви сповнені доброти, що маєте ви доста знань усіляких, можете поправити одне одного. ¹⁵Та я написав вам дещо сміливіше про деякі речі, щоб нагадати про них іще раз. Зробив я це завдяки дару, що маю від Бога. ¹⁶Дар цей — бути посланцем Христа Ісуса й служити поганам. Моя праця — проповідувати Благовість Божу, щоб погани стали приношенням, бажаним Богу, і освятилися Святим Духом.

¹⁷Отже, в Христі Ісусі я пишаюся своєю працею для Бога. ^{18–19}Я пишу тільки про те, що здійснив Христос через мене. Це ж Він привів поган до послуху перед Богом — через слова мої і вчинки, силою знамень і чудес, силою Духа Божого. Отже, від Єрусалима і повсюди, аж до Іллірика² я закінчив проповідувати Благовість про Христа і тим завершив своє служіння. ²⁰Моєю метою завжди було проповідувати Благовість там, де ім'я Христове ще не відоме, щоб не будувати на чужих підвалинах. ²¹Та сказано в Святому Письмі:

«Ті, кому не казали про Нього,
побачать,
а ті, хто не чув, зрозуміють».

Ісаї 52:15

¹Єсей Єсей був батьком царя Давида.

²Іллірик великий гірський район на схід від Адріатичного моря.

Павло бажає відвідати Рим

²²Чимало обов'язків мав я в цих землях, і це багато разів перешкоджало мені прийти до вас. ^{23–24}Та зараз я скінчив свою роботу, і вже немає такого місця в цих землях, де б я не проповідував. Але оскільки я маю давнє бажання, то планую відвідати вас, коли йтиму до Іспанії. Так, сподіваюся по дорозі завітати до вас. І ще сподіваюся, що ви допоможете мені в моїй подорожі туди після великої радості недовгого перебування у вас.

²⁵Та зараз я йду до Єрусалима, щоб послужити там Божим людям. ²⁶Бо церкви Македонії та Ахаї¹ вирішили зібрати кошти на користь бідних людей Божих в Єрусалимі. ²⁷Вони вирішили це зробити, бо відчувають свій обов'язок перед віруючими Єрусалима. Оскільки погани розділили з юдеями їхні духовні блага, то мають і самі допомагати — матеріально. ²⁸Тож коли я виконаю свої справи й пересвідчуся, що бідні одержали гроші, зібрані для них, то вирушу до Іспанії і дорогою відвідаю ваше місто.

²⁹І я знаю, що коли прийду до вас, то принесу вам повне благословення Христове. ^{30–31}Брати мої, благая вас Господом нашим Ісусом Христом та в ім'я любові, що йде до нас від Духа Святого, пристати до ширих молитв Богу за мене, щоб допоміг Він мені позбутися невірних в Юдеї і щоб служіння моє в Єрусалимі було прийняте Божими людьми. ³²Якщо буде на те Божа воля, я зможу прийти до вас із радістю й відпочити разом з вами.

³³І нехай Бог миру буде разом з вами усіма. Амінь!

Павлове привітання всім християнам Рима

16Ручаюся вам за сестру нашу Фіву, ¹служительку церкви в Кенхреях². ²Прийміть її в Господі, як і належить Божим людям, і допоможіть їй у всьому, в чому вона матиме потребу. Вона допомогла багатьом людям та й мені самому. ³Вітайте Прісцилу з Акилою, що зі мною трудилися в Ісусі Христі. ⁴Вони ризикували своїми

життями, щоб урятувати моє. І не лише я дякую їм, а й усі церкви, що належать поганам. ⁵Вітайте також і церкву, що в їхньому будинку. Вітайте мого дорогого друга Епенета, який перший в Азії навернувся до Христа.

⁶Вітайте Марію, яка багато працювала для вас.

⁷Вітайте Андроника та Юнію, моїх родичів, які були разом зі мною у в'язниці. Вони видатні серед апостолів.

⁸Вітайте Амплія, дорогого друга мого в Господі.

⁹Вітайте Урбана, що співпрацює з нами во Христі, а також мого дорогого друга Стахія.

¹⁰Вітайте Апеллеса, випробуваного християнина, а також увесь рід Арістовула.

¹¹Вітайте Іродіона, родича мого.

Вітайте також усю родину Наркіса — вони всі належать Господу.

Вітайте Трифену й Трифосу, жінок що самовіддано працюють для Господа.

¹²Вітайте мою улюблену Персиду, яка також старанна у праці своїй для Господа.

¹³Вітайте Руфа, обраного слугу Господа, а також його матір, яка й мені була за матір.

¹⁴Вітайте Асинкрита, Флегона, Гермеса, Патрова, Гермаса та братів, що з ними.

¹⁵Вітайте Філолога, Юлію, Нірея а його сестру, та Олімпіана і всіх святих з ними.

¹⁶Вітайте одне одного святим поцілунком. І всі церкви Христові вітають вас.

Павлові застереження

¹⁷Молю вас, брати мої, остерігайтеся тих, хто чинить розбрат і ставить перешкоди вченню, що ви одержали. Уникайте їх. ¹⁸Ці люди служать не Господу нашому Ісусу Христу, а лише череву своєму. Вони зводять серця невинних улесливою розмовою й ласкавими словами.

¹⁹Бо ж усі знають про вашу покірливість. То я радію за вас, але хочу, щоб ви були мудrimi для добра й невинними перед злом.

²⁰І Бог, Джерело миру, роздасть сатану під вашими ногами. І буде з вами милість Господа Ісуса.

Вітання від Павлових побратимів

²¹Мій побратим по роботі Тимофій вітає вас, а з ним і Лукій, і Ясон, і Сосипатр, мої родичі. ²²Вітаю вас у Господі і я, Тертія, що

¹Македонія і Ахaya так називалися, відповідно, північна і південна частини Греції.

²Кенхреї східна частина міста Коринфа.

писав цього листа для Павла. ²³Гай, мій господар і всієї церкви, вітає вас. Ераст, міський скарбник, брат наш Кварт — також вітають вас¹.

²⁵Слава Тому, Хто може зміцнити віру вашу, дотримуючись Доброї Звістки, що я проповідую. Це Благовість про Ісуса Христа — ця таємна істина, яку вам Бог

повідав і яка була схована довгі часи. ²⁶А зараз вона відкрита нам через написане пророками, за велінням Бога. Ця таємна істина з волі вічно живого Бога стала відома всім народам заради їхньої послуху, що починається з віри. ²⁷Єдиному мудрому Богу через Ісуса Христа слава навіки! Амінь!²

¹**Вірш 24** Деякі грецькі рукописи наводять вірш 24: «І буде з усіма вами милість Господа нашого Ісуса Христа. Амінь!»

²**Вірш 25-27** Деякі рукописи не дають вірші 25-27.